

for a living planet®

FELT ART OF WESTERN MONGOLIA - LIVELIHOOD - CONSERVATION

Искусство войлока Западной Монголии - Средство существования -
Охрана природы

Баруун Монголын эсгий урлал - Амьжиргаа - Байгаль хамгаалал

Forewords

Environment conservation has long been emerged as the pressing issue whereas humanity extensively uses natural resources for their day-to-day livelihood. Conversely, natural resource use has been managed inappropriately and unsustainably resulting in environment degradation that brings negative consequences to our livelihood. Since degradation is caused by inappropriate human actions, remedying the encountering issue is a must-to-do and possible-to-do effort.

2005 amendment on the “Law on the protection of the environment” introduced a new terminology “herder community group”. This enabled local community to join into conservation groups as the rural herders’ livelihood is directly linked to natural resource enhancing, or at least maintaining, their livelihood. Surrounding rangeland, flowing rivers and wildlife all play vital role in herder livelihood, so the group was termed “herder community group”. On the other side, livelihoods of rural community is taken from the another point of view in this new concept i.e. herders are involved in sustaining the environment considering the potential hazards of being unable to graze livestock due to pasture degradation, deficit of water supply to feed the livestock with adequate amount of water, destruction of ungulates that protects livestock from toxic plants and potential damage to earth that supported nomadic lives for many millennia, thus the herder community groups were formed and supported.

As the herders’ livelihood is dependent on natural resource, they are urged to protect the surrounding nature to maintain sustainability in their way of life and to secure their livelihoods. Since 2004, WWF Mongolia Programme Office commenced its support to community living in the Altai-Sayan eco region for running small businesses

to improve their livelihood to achieve this promising goal. Of the wide variety of support, assisting local community to engage in wool processing and handcrafting using locally available raw material, sheep wool, was the key intervention.

Purchasing woolen items and products made by Western Mongolian women, with best of their dedication and workmanship, you will definitely support the promising efforts of conserving the extinct wildlife in rural Mongolia. Your share in this promising effort will be a great push towards the progress of local community to protect the gorgeous mature, pristine wildlife and fresh water rivers and maintaining the pristine wilderness.

Yo.Onon, Species Programme Manager WWF Mongolia Programme Office

Предисловие

Предисловие

Сохранение природных ресурсов является одним из насущных проблем человечества, потому что мы получаем всё необходимое для существования от природы. Но в последние годы гармоничная взаимосвязь между человеком и природой сильно нарушилась, в результате чего природные условия всё более ухудшаются. Если эти негативные последствия являются следствием некорректных действий человека, то нашей обязанностью является его исправление и восстановление.

В результате дополнительных исправок в закон охраны природы в 2005 году появился термин “Местная община для охраны природы”. Под этим термином мы подразумеваем охраны природы путем совместных усилий местных жителей. Улучшение или хотя бы постоянное поддержание жизненного уровня местных людей непосредственно зависит от окружающих их природных условий, проблем пастбищ, рек и диких животных. На самом деле поднимается вопрос с другой стороны. Например, если пастбище в дигрессии и реки засохли, то скотам есть и пить нечего. Эта проблема поднимает жизненно важный вопрос: кто будет терпеть ущерб и убытки от неразумного использования в течение многих веков пастбищ и других природных ресурсов, которые взаимно приспособились друг к другу? Ответом на этот вопрос стало появление “местных общин для охраны природы”.

Раз жизненные условия местных жителей зависят от окружающих их природных ресурсов, они обязаны участвовать в сохранении окружающей их природы. Таким образом они будут иметь гарантию на полноценную жизнь. С 2004 года WWF –Монголия оказывает поддержку местному населению в ведении малого бизнеса для улучшения жизни в Алтае –Саянском экорегионе. Одним из них является производство изделий ручным способом из шерсти, самого доступного сырья пастухов.

Покупая неповторимые изделия, в которых вкладаны души добрых женщин Западной Монголии, Вы внесете свой вклад в охране редчайших видов животных. Вклады, внесенные Вами будут большой поддержкой в дальнейших работах местных жителей, объединенных единым стремлением охраны природы.

Ё.Онон. менеджер программы по видам , WWF-Монголия.

Өмнөх үг

Байгаль хамгаалах ажил яах аргагүй бидний өмнө тулгамдсан асуудлын нэг болжээ. Үүний гол шалтгаан нь хүн байгалиас өөрийн амьдрал ахуйд хэрэгцээтэй зүйлсээ авч байдагтай холбоотой. Гэтэл сүүлийн жилд энэ үйл ажиллагаагаа зохисгүй байдлаар хийсэн шалтгаанаар байгаль маань доройтож, ингэснээрээ бидний амьдрал ахуйд ч төдийлөн сайн биш үр дагавар ажиглагдах болсон. Нэгэнт л хүний зохисгүй үйл ажиллагаанаас байгаль орчин доройтож байгаа бол бидний хувьд засаж залруулж болох асуудал юм.

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулинд 2005 онд нэмэлт өөрчлөлт орсноор “байгаль хамгаалах иргэдийн нөхөрлөл” гэсэн нэр томъёо бий болсон. Энэ нь тухайн нутгийн иргэд хоорондоо нэгдээд байгалиа хамгаалах гэсэн утга ойлгогдоно. Малчин иргэд амьжиргаагаа дээшлүүлэх, үгүй ядахдаа амьжиргаагаа тогтмол барьж байх асуудалд эргэн тойрных нь байгаль орчны асуудал бэлчээр, гол горхи, ан гөрөөснөөс шууд хамаардаг учраас ингэж байгаль хамгаалах иргэдийн нөхөрлөл гэж томъёолсон хэрэг. Угтаа байгаль хамгаалах гэдэг нь хөдөөгийн иргэдийн амьжиргааны тухай асуудлыг л өөр өнцгөөс гаргаж ирж байгаа явдал юм. Тухайлбал, малчдын малаа бэлчээх бэлчээр доройтолд ороод мал идэх өвсгүй болбол хэн хохирох вэ, уух усгүй болбол хэн хохирох вэ, малд зарим тохиолдолд хортой өвсийг идэж ингэснээрээ малыг хордох аюулаас сэргийлдэг зэрлэг туруутан амьтан үгүй болбол хэн хохирох вэ, гэх мэтээр олон мянган жилийн турш зохицож ирсэн амьдрал буюу бидний “их гэр” болсон байгаль дэлхий маань сүйрвэл хэн хамгийн түрүүнд хохирох вэ гэх мэтийн олон олон асуулт “байгаль хамгаалах иргэдийн нөхөрлөл”-ийг бий болгосон юм.

Нэгэнт малчдын амь амьжиргаа эргэн тойрныхоо байгалийн нөөцөөс хамааралтай учраас тэд байгалиа буюу өөрсдийн хүрээлэн байгаа тухайн орчноо хамгаалах ёстой болж байгаа юм. Ингэснээрээ ч хөдөөгийн малчид өөрсдийн амь амьжиргааг баталгаатай байлгах болно. Тиймээс Дэлхийн байгаль хамгаалах сангийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газар 2004 оноос эхлэн Алтай Соёны эко-бүсийн иргэдэд өрхийн амьжиргаагаа нэмэгдүүлэх жижиг бизнес эрэхлэхэд нь дэмжлэг үзүүлсээр ирлээ. Үүний нэг нь малын гаралтай түүхий эдийн дотроос малчдын гар доор хамгийн элбэг байдаг хонины ноосыг гар аргаар боловсруулж ноосон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх асуудал юм.

Баруун Монголын эмэгтэйчүүдийн сайхан сэтгэл шингээж, ур ухаанаа гаргаж хийсэн дахин давтагдашгүй бүтээлийг худалдан авснаараа ТА ховордож буй зэрлэг амьтдыг хамгаалах ариун үйлсэд хувь нэмрээ оруулж байгаа юм. Таны энэ оруулсан хувь онгон дагшин байгаль, ан амьтан, ургамал, гол усаа хамгаалахаар сэтгэл нэгдсэн нутгийн иргэдийн цаашдын ажилд маш том нэмэр болох юм.

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-ийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын зүйлийн хөтөлбөрийн менежер Ё.Онон

Contents:

• Foreword	1
• Felt making process	4
• Herders' community groups	7
• Special collections	11
• Slippers	18
• Boots	35
• Baby shoes	37
• Socks	43
• Carpets & cushions	49
• Calligraphy wall hangings	63
• Bags	85
• Children corner: Toys	90
• Hats at your choice!	97
• Delivery terms	99
• Felt care instructions	100
• Western Mongolian felt art history	101
• Order form (enclosed)	

Содержание:

• Предисловие	2
• Процесс войлоковаления	4
• Местная община для охраны природы	7
• Специальные коллекции	11
• Тапочки	18
• Сапоги	35
• Детская обувь	37
• Носки	43
• Ковер и коврик	49
• Коврики стенные с каллиграфией	63
• Сумка	85
• Детский уголок: Игрушки	90
• Шляпы на ваш выбор!	97
• Срок доставки	99
• Уход за войлоком	100
• История войлочного искусства западной Монголии	101
• Бланк заказа (в приложении)	

Агуулга:

• Өмнөх үг	3
• Эсгий хийх үе шат	4
• Байгаль хамгаалах нөхөрлөл	7
• Нэрийн бүтээгдэхүүн	11
• Шаахай	18
• Гутал	35
• Хүүхдийн гутал	37
• Оймс	43
• Хивс, олбог	49
• Хань чимэглэл, сүг зураг	63
• Цүнх	85
• Хүүхдийн булан: Тоглоом	90
• Эсгий малгай таны сонголт!	97
• Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хугацаа, хүргэлт	99
• Эсгий бүтээгдэхүүн арчлах заавар	100
• Баруун Монголын эсгий урлагийн түүхээс	101
• Бүтээгдэхүүний захиалгын хуудас (хавсралтанд)	

Herders' community groups in Uvs aimag

Местная община для охраны природы в Увсунурском аймаке

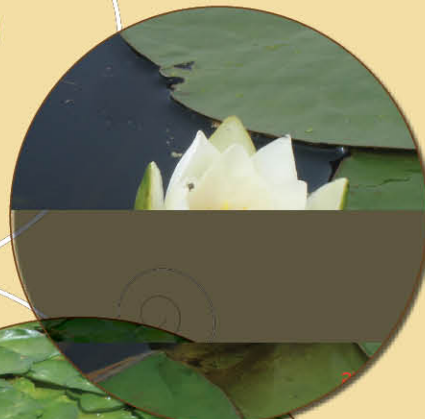

Herders' community groups in Khovd aimaг

Местная община для охраны природы в Ховдовском аймаке

Ховд аймаг дахь байгаль хамгаалах нохорлол

Herders' community groups in Govi-Altai aimag

Местная община для охраны природы в Тови-Алтайском аймаке

Товь-Алтай аймаг дахь байгаль хамгаалах нохорлол

Herders' community groups in Khomiin Tal, Zavkhan aimaг
Местная община для охраны природы в Завханском аймаке
Завхан аймгийн Холмийн талын иргэд

*Long lasting prove of quality for generations to generation!
Size upon request, make your choice or create your own design!*

*Качество, передаваемое из поколения в поколение!
Размер по вашему желанию, вы можете выбрать и даже создать свой дизайн!*

*Үеэс үед улам тэглэгдэх чанар!
Хүссэн хэмжээ, загвар, өнгөө сонго, мөн өөрийн загвар ч сайхан!*

Special collections / Специальные коллекции / Нэрийн бүтээгдэхүүн

Collection/ Коллекция #1:

CO 001

12

Felt drawing / Войлочный рисунок / Эсгий зураг

Price / Цена / Үнэ: 12.6\$

Size / Размер / Хэмжээ: 25x34см

Collection/ Коллекция #2:

CO 002

13

Felt drawing / Войлочный рисунок / Эсгий зураг

Price / Цена / Үнэ: 18\$

Size / Размер / Хэмжээ: 48x60см

Collection/ Коллекция #3:
Felt rug and carpet: Snow leopard footprint
Коврик: Следы снежного барса
Ирвэсний мөртэй олбог, ширдэг

CO 003

14

Price / Цена / Үнэ: 20\$
Size / Размер / Хэмжээ: 20x20cm

Price / Цена / Үнэ: 100\$
Size / Размер / Хэмжээ: 70x180cm

Collection / Коллекция #4:
Horse Saddle / Седло / Тохош

CO 004

Price / Цена / Үнэ: 10\$
Size / Размер / Хэмжээ: 50x100см

Collection/ Коллекция #5:
Bridle and Halter/уздечко, недоуздок/Хазаар, ногт

CO 005

Price / Цена / Үнэ: 20\$

Collection/ Коллекция #6:

CO 006

Price / Цена / Үнэ: 3\$

Collection/ Коллекция #7:

CO 007

Price / Цена / Үнэ: 10\$

Collection/ Коллекция #8:
Socks / Носки

CO 008

Price / Цена / Үнэ: 6\$

Collection/ Коллекция #9:
Boots"/ Сапоги

CO 009

Price / Цена / Үнэ: 10\$

Comfortable and warm feeling!

Почувствуйте комфорт и тепло в ваших ногах!

Жолд эвтэйхэн, хөнгөн дулаан гэрийн шаахай!

Slippers / Тапочки / Шаахай

Boots / Сапоги / Эсгий гутал

Baby shoes and socks/ Детская обувь и носки / Хүүхдийн
бойтог, оймс

Collection / Коллекция / Цуглуулга

Available / По вашему заказу / Таны сонголтоор

Size
Размер
Хэмжээ

Color
Цвет
Өнгө

Model

Модель

Загвар

Price: Depending on the size 6-10\$ for baby socks, 8-15\$ for shoes and slippers and up to 40\$ for boots.

Цена: 6-10\$ за детские носки в зависимости от размера, 8-15 \$ за тапочки и обувь, до 40 \$ за сапоги.

Үнэ: Хэмжээнээс хамааран хүүхдийн оймс 6-10\$, шаахай 8-15\$, гутал +/-40\$

Slippers / Манорту / Улаахаü

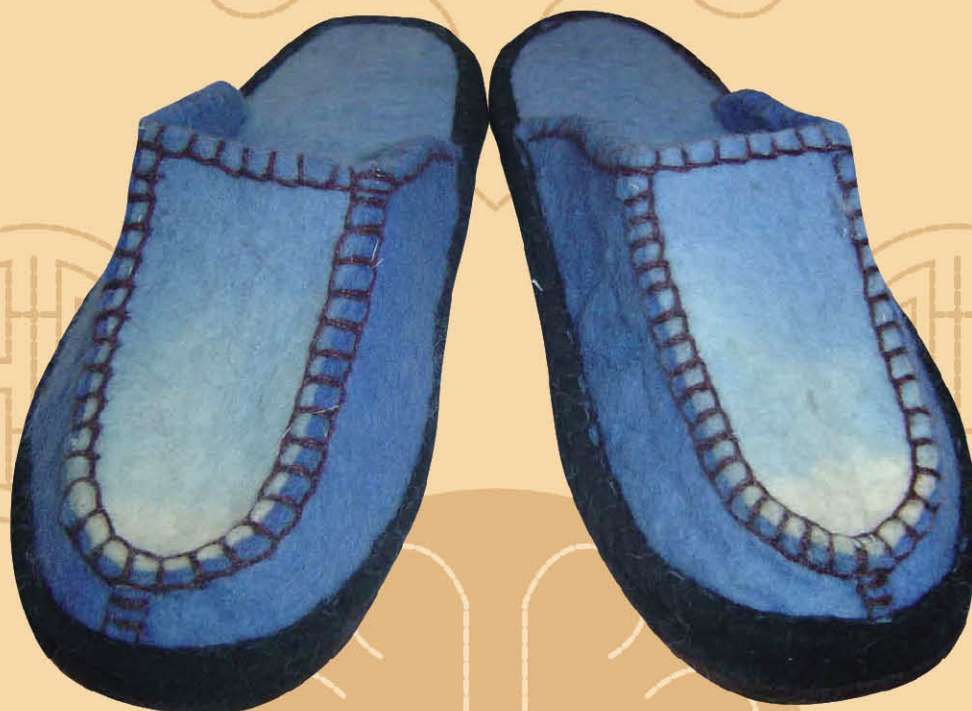

SL 001

SL 002

Slippers / Манорту / Улаахаü

SL 003

SL 004

Slippers / Манорту / Улаахаü

SL 005

SL 006

Slippers / Манорту / Улаахаü

SL 007

SL 008

Slippers / Манорту / Улаахаü

SL 009

SL 010

Slippers / Манорту / Улаахаа

SL 011

SL 012

Slippers / Манорту / Улаахаü

SL 013

SL 014

Slippers / Манорту / Улаахаа

SL 015

SL 016

Slippers / Манорту / Улаахаü

SL 017

SL 018

Slippers / Маноруу / Улаахаа

SL 019

SL 020

Slippers / Манорту / Улаахаа

SL 021

SL 022

Slippers / Манорту / Улаахаа

SL 023

SL 024

Slippers / Манорту / Улаахаü

SL 025

SL 026

Slippers / Маноруу / Улаахаа

SL 027

SL 028

Slippers / Манорту / Улаахаа

SL 029

SL 030

Slippers / Манортуу / Улаахаü

SL 031

Boots / Сапогу / Тумал

BO 001

Boots / Canozu / Тумар

BO 002

BO 003

Baby shoes / Детская обувь / Хүүхдийн гутал

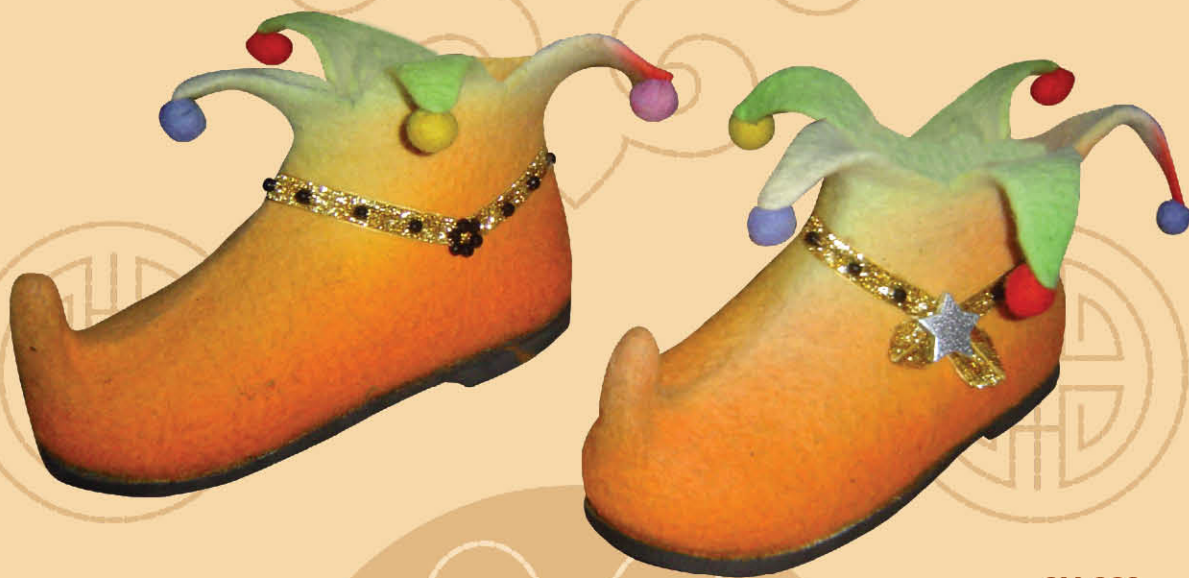

SH 001

SH 002

Baby shoes / Детская обувь / Хүүхдийн гутал

SH 003

SH 004

Baby shoes / Детская обувь / Жүүхгүйн гутал

SH 005

Baby shoes / Детская обувь / Хүүхдийн гутал

SH 006

SH 007

Baby shoes / Детская обувь / Хүүхдийн гутал

SH 008

SH 009

Baby shoes / Детская обувь / Хүүхдийн гутал

SH 010

SH 010

SH 012

Socks / Носки / Ойме

SO 001

SO 002

Socks / Носки / Ойне

44

SO 003

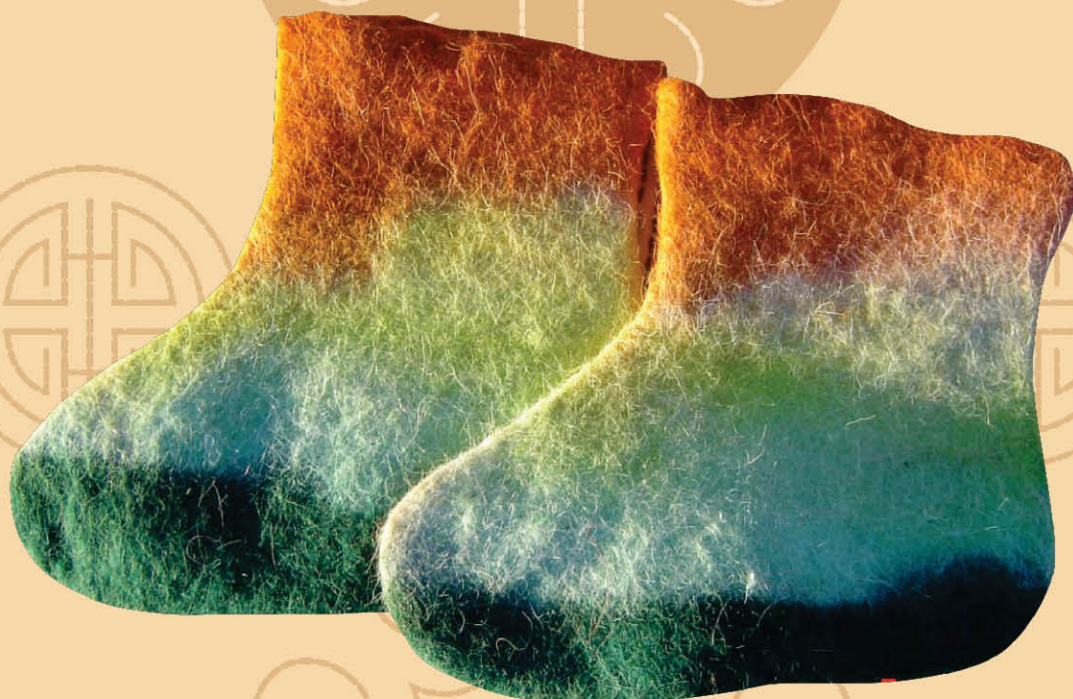

SO 004

Socks / Носки / Ойне

SO 005

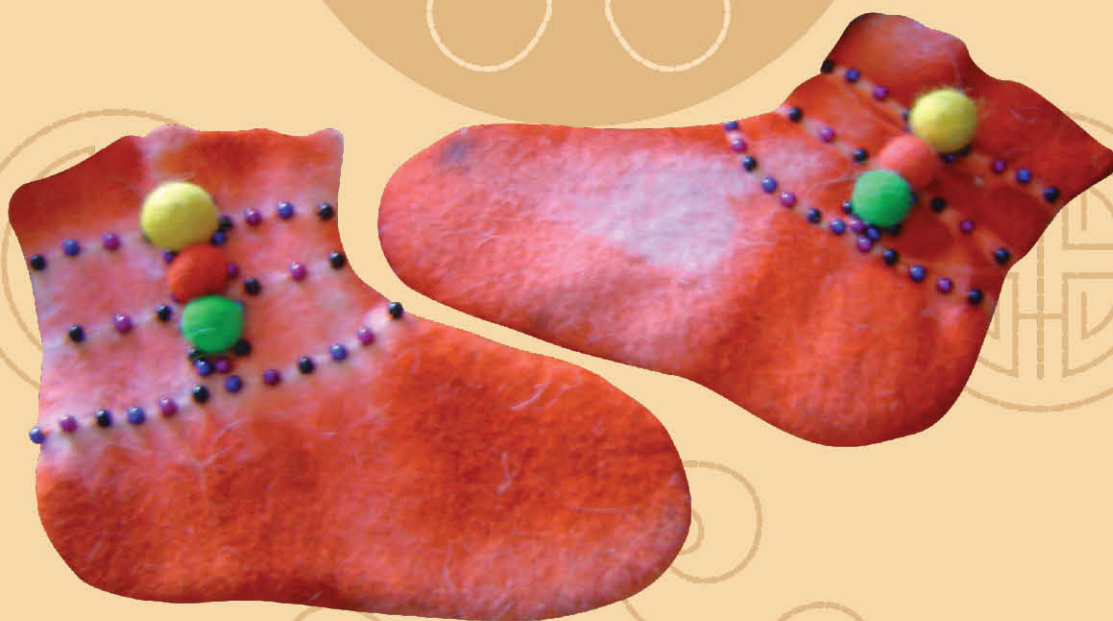
SO 006

Socks / Носки / Ойме

46

SO 007

SO 008

Socks / Носки / Ойүс

SO 009

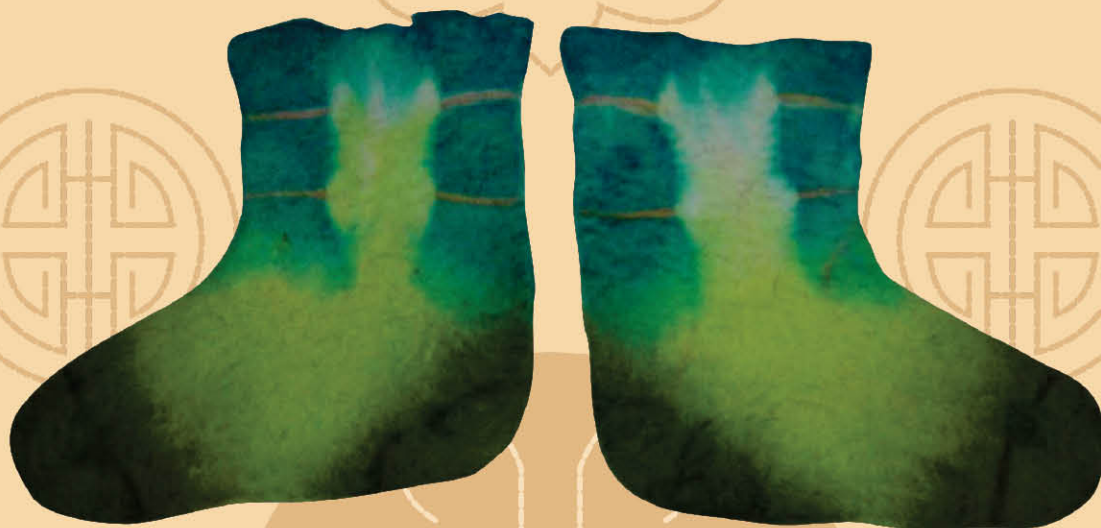

SO 010

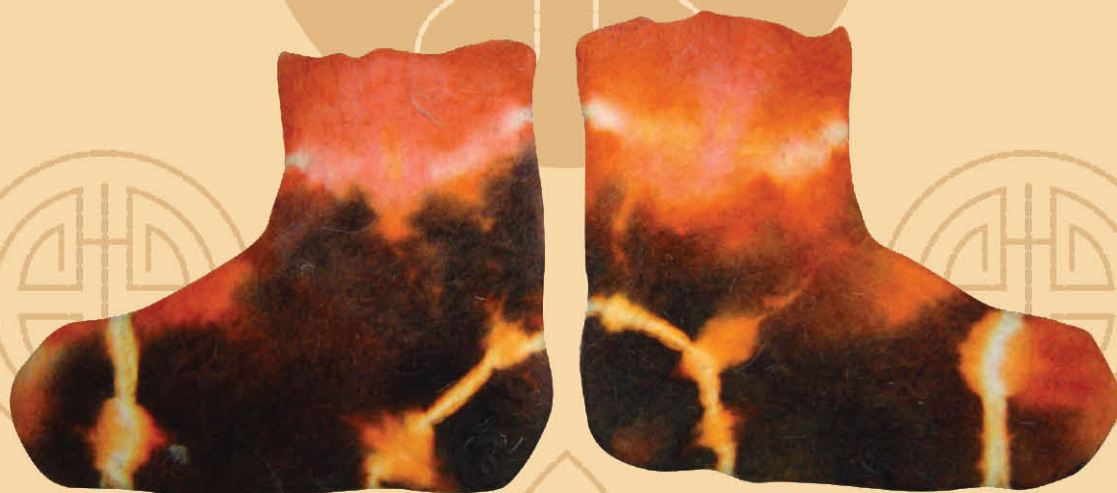

Socks / Носки / Ойме

48

SO 011

SO 012

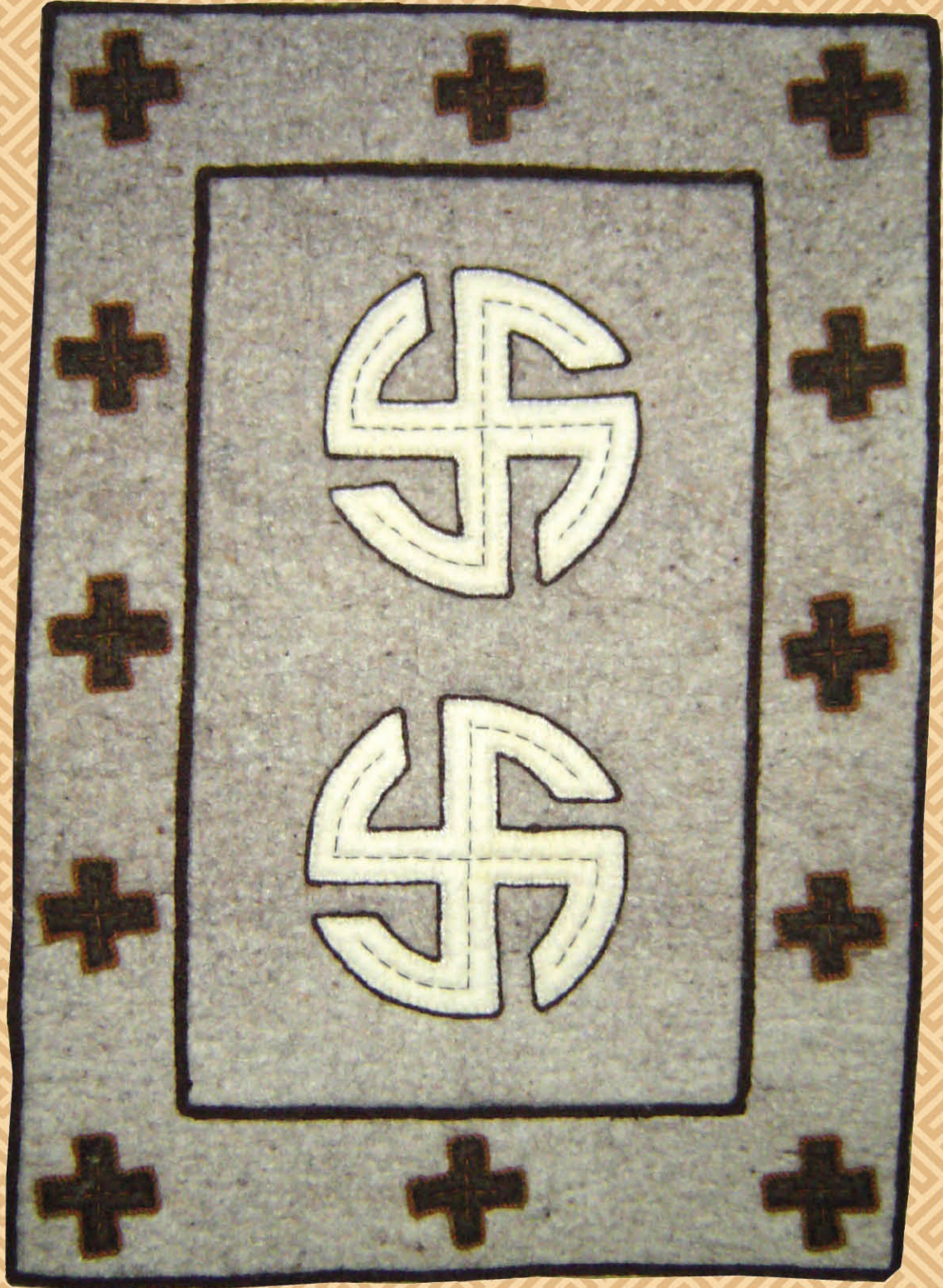

On the wall / На стену / Хананы
On the floor / На пол / Шалны
On the chair / На стул / Сандаал
On the bed / На кровать / Орны

Size / Размер / Хэмжээ
Model / Дизайн / Загвар
Pattern / Узор / Хээ

Cushions / Kobpuku / Odoz

CU 001

CU 002

Cushions / Kobpuku / Ordoz

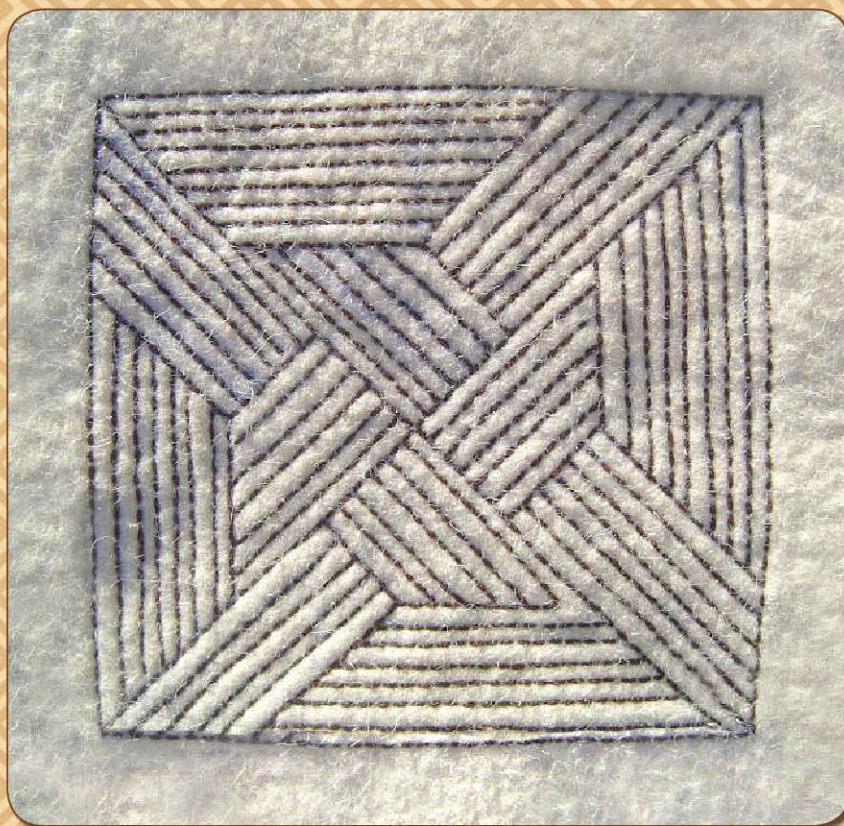

CU 003

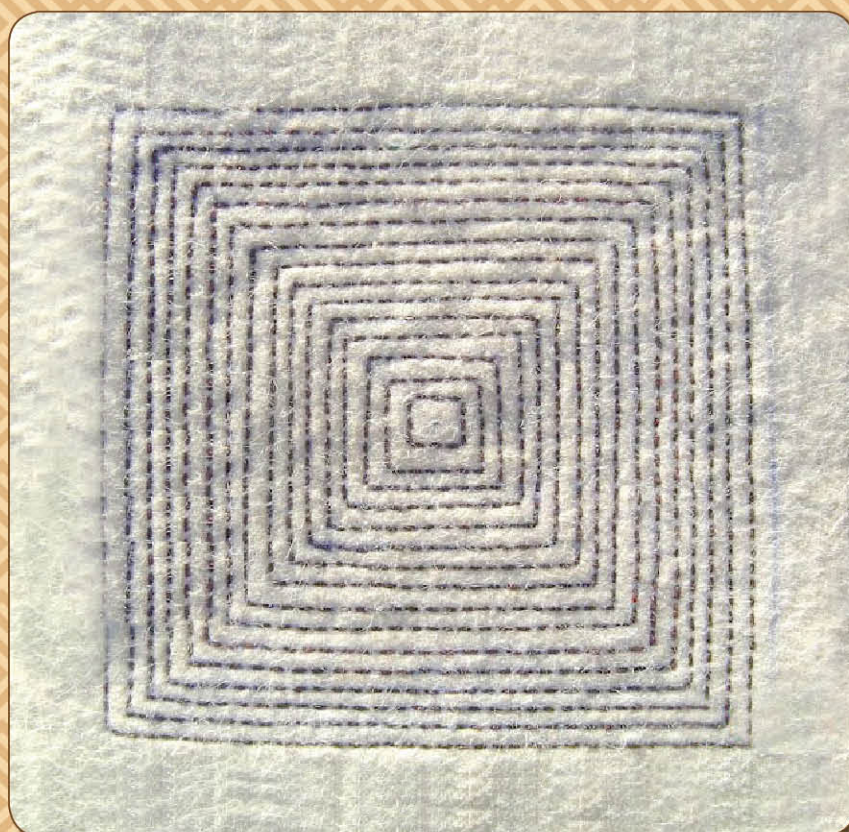

CU 004

Cushions / Ковпуки / Ордоз

CU 005

CU 006

Cushions / Korbuku / Ordoz

CU 007

CU 008

Cushions / Korbukku / Odoz

CU 009

CU 010

Cushions / Kобpuku / Oдоz

CU 011

CU 012

Cushions / Kobpuku / Ordoz

CU 013

CU 014

Cushions / Kobpuku / Ordoz

CU 015

CU 016

Cushions / Kobpuku / Ordoz

CU 017

CU 018

Cushions / Kobpuku / Ordoz

62

CU 019

CU 020

Calligraphy Wall hangings

Коврики стенные с каллиграфией

Ханын чимэглэл, сүг зураг

Painting Art at your choice!
Настенные картины на ваш выбор!
Ханын зураг таны сонголт!

PA 001

РИСУНКИ НА ВОЙЛОКАХ

Войлочную картину делают по разным методам, например мокрый, сухой и прошивальной. Кроме того на войлоке можно рисовать краской. На фабрике изделий картину художников оплачивают в зависимости от умений и мастерства.

- Профессионалу оплачивают за 1кв² картины 150\$ US
- Любителю оплачивают за 1кв² картины 75\$ US

WALL DECORATION

There are many different ways to create felt painting such as wet or dry felting, semi felting, by pricking and drawing on the felt. There is no specific standard norm for felt painting. Therefore, depending on the needs, the products can be made thin or thick and soft or hard. The price of felt products is often determined by painter's skills.

- 1m² of felt painting by professional costs 150\$ US
- 1m² felt painting by amateur costs 75\$ US

ХАНЫН ЗУРАГ

Эсгий зургийг нойтон, хуурай зулах, хагас эсгийрүүлэх, шивэх, эсгийн дээрээ будгаар зурах зэрэг олон янзын аргаар хийдэг. Эсгий зурганд ноосны тодорхой нарийн орц байдаггүй учраас нимгэн, зузаан, зөөлөн, хатуу эсгийн дээр зураг хийж болдог. Бэлэг дурсгалын үйлдвэрт зураач нарын ур чадвараас шалтгаалан хийсэн зургийнх нь үнэ янз бүр байдаг.

- Мэргэжлийн зураачийн эсгий зураг 1кв² нь 150\$ US
- Сонирхогчийн эсгий зураг 1кв² нь 75\$ US ерөнхийд нь үнэлдэг.

PA 003

PA 004

PA 005

PA 006

PA 007

PA 008

PA 009

PA 010

PA 011

PA 012

PA 013

PA 014

PA 015

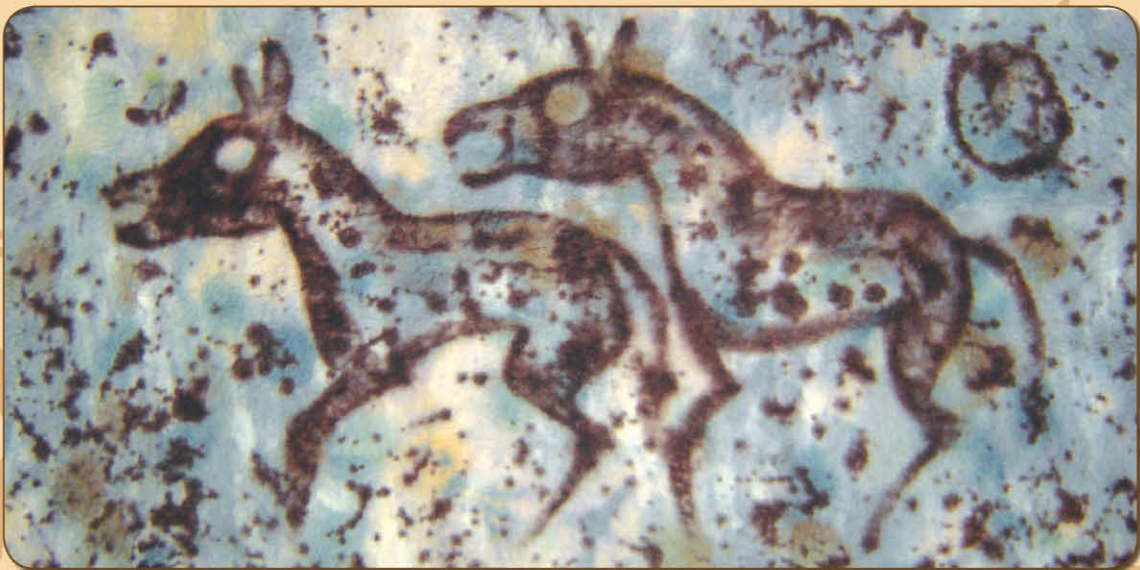
PA 021

PA 022

PA 023

PA 024

PA 025

PA 026

PA 027

Painting art / Uzodspazumejone ucnyccmo. / Kanyx zybae

PA 028

Painting art / Узодспазумелюное искусство / Намын зуураг

PA 029

Painting art / Узодспазумелное искрысцьбо / Каньск зыбас

PA 030

PA 031

PA 032

Ваг / Сумка / Цурх

Price ranges : 8-20 \$

Цены: от 8-20\$

BA 001

BA 002

Ваг / Сумка / Цурх

BA 003

BA 004

BA 005

Баг / Сумка / Цурх

BA 006

BA 007

BA 008

BA 009

BA 010

Баг / Сумка / Узунх

BA 011

Ваг / Сумка / Цунх

BA 012

*Children corner: Toys / Детский уголок: Игрушки /
Хүүхдийн булан: Тоглоом*

Price /Цена / Үнэ: 4\$-10\$

TOYS

Three methods such as shut (covered) felting & cutting according to pattern, sewing and pricking can be used to make felt toys.

ИГРУШКА

Войлочную игрушку делают методом валяния, выкройки и прошивания.

ТОГЛООМ

Эсгий тоглоомыг битүү эсгийрүүлэх, эсгүүрийн аргаар оёх, шивж хийх гэсэн гурван аргаар хийдэг.

TO 001

TO 002

TO 003

TO 004

TO 005

TO 006

TO 007

TO 008

TO 009

TO 010

TO 011

TO 012

TO 013

TO 014

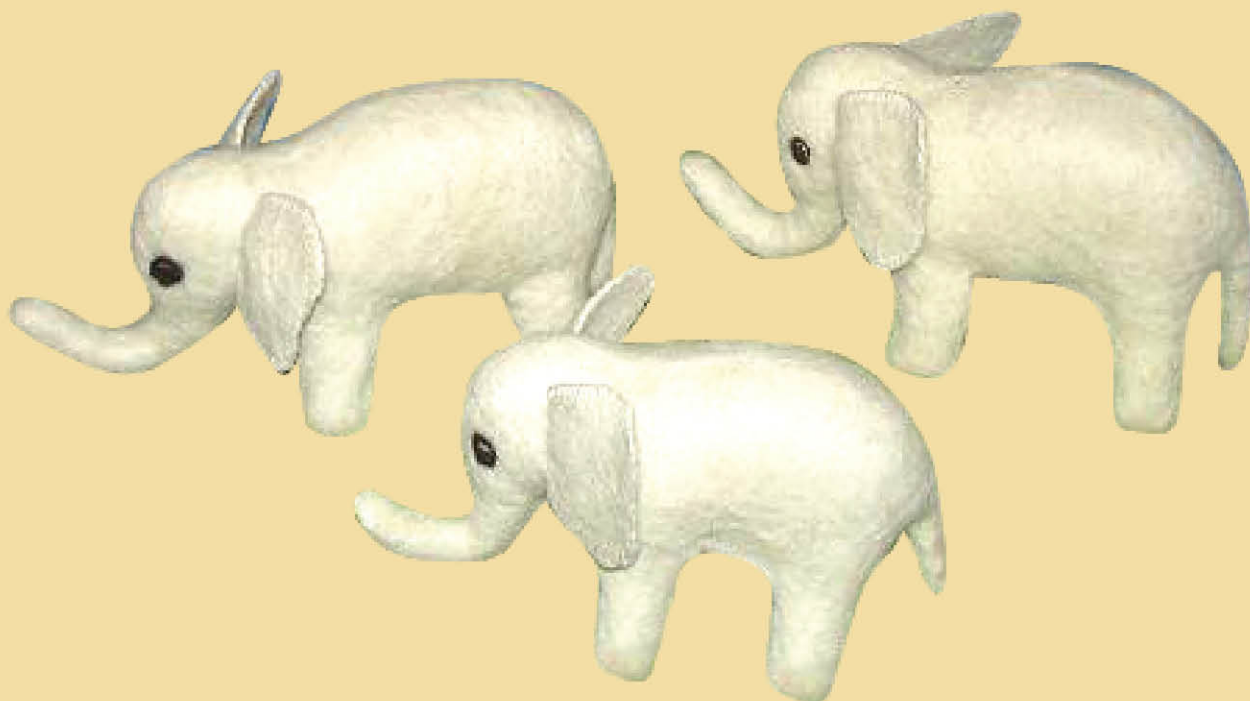

TO 015

Тоус / Уерушки / Тоголом

TO 016

TO 017

TO 018

TO 019

*Hats at your choice! / Шляпы на выбор! / Эгдэй
малгай таньм сонголт!*

Price / Цена / Үнэ: 6\$-15\$

97

HA 001

HA 002

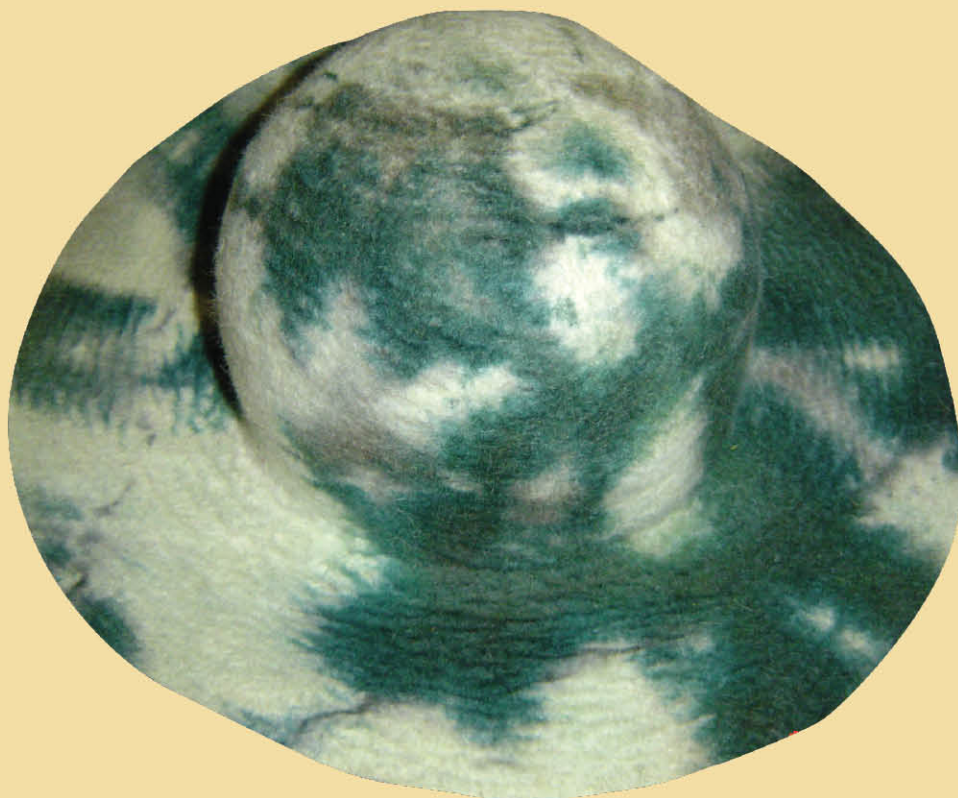
HA 003

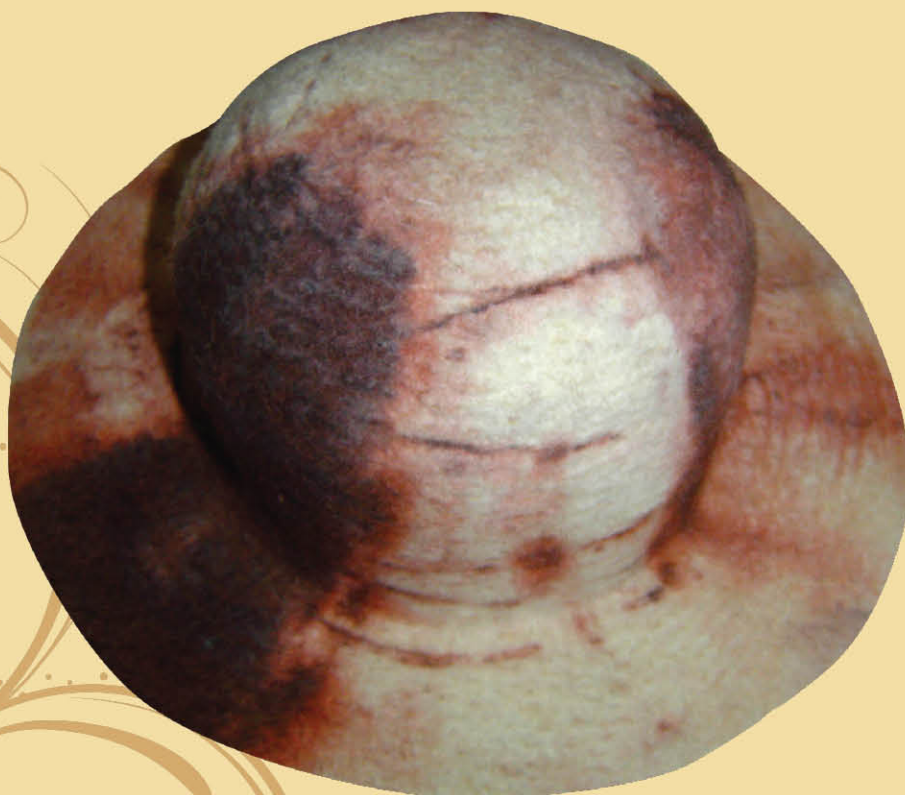
HA 004

Flat / Шляпа / Малгай

98

HA 005

HA 006

Delivery term:

1. Prices are quoted down in USDollar (\$).
2. After receiving an order, a pro-forma invoice will be requested.
3. Orders will only be dispatched after prepayment by remittance to our bank account.
4. Delivery term is maximum 2-5 weeks depending on product size after receiving payment.
5. Shipping can be arranged by WWF Mongolia. The shipping cost will be charged.

For more information, please contact WWF Mongolia at website <http://mongolia.panda.org/>

Срок доставки:

1. Цены указаны в USDollar (\$).
2. После получения заказа про-фактура будет запрошена.
3. Заказ будет сделан, только после предоплаты переводом на наш банковский счет.
4. Срок поставки составляет максимум 2-5 недели в зависимости от размера продукта после получения оплаты.
5. Доставка может быть организована WWF Монголией за счет клиента.

Для получения дополнительной информации, пожалуйста, обратитесь к WWF Монголию на сайте <http://mongolia.panda.org/>

Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хугацаа, хургалт:

1. Бүтээгдэхүүний үнийг ам.доллараар тооцно.
2. Захиалга хүлээн авсны дараа урьдчилгаа төлбөрийг нэхэмжилнэ.
3. Урьдчилгаа төлбөр шилжүүлсэний дараа захиалгын дагуу бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ.
4. Төлбөр төлснөөс хойш 2-5 долоо хоногт бүтээгдэхүүнийг нийлүүлнэ.
5. Бүтээгдэхүүн нийлүүлэлтийг ДБХС-ийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газраар дамжуулан гүйцэтгэж болно.

Дэлгэрэнгүй мэдээлийг ДБХС-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын <http://mongolia.panda.org/> веб сайтаас хүлээн авна уу.

Felt Care Instructions

Felt is made of wool fibers by using mechanical movement, soap and heat. Wool is a natural fiber and repels dirt and water by itself. This is one of the great advantages of the fabric. Therefore your felt product will naturally repel dirt and water and will need minimal cleaning.

- Felt does not require regular washing, but a good airing after use in wet weather
- Wipe off liquid spills immediately.
- Food stains can be removed by scraping and wiping with a damp cloth.
- When needed you can wash the product by hand following normal washing instructions for wool.
- Avoid heavy mechanical movements and strong detergents.
- Squeeze extra water off.
- Wool cannot be bleached.

Инструкции по уходу за войлочным изделием

Войлока изготавливают из шерстяных волокон с помощью механического движения, мыла и тепла. Шерсть состоит из натуральных волокон, которые отталкивают грязь и воду. Это одно из важнейших преимуществ этой ткани.

- Войлок не требует регулярного мытья, но требует хорошего проветривания после использования в сырую погоду.
- Вытрите пролитую жидкость немедленно.
- Пищевые пятна можно удалить путем соскоба и протерения влажной тряпкой.
- При необходимости можно стирать изделие вручную в соответствии с обычной процедурой для стирки шерсти.
- Избегайте тяжелых механических движений и сильных моющих средств.
- Выжмите избыточную влагу с продукта.
- Остерегайтесь пользования отбеливателя.

Эсгий бүтээгдэхүүн арчлах заавар

Эсгий бүтээгдэхүүнийг саван, ус болон бусад материал ашиглан хонины ноос боловсруулан хийдэг байгалийн гаралтай тул доорх энгийн зааврын дагуу арчилна.

- Эсгий бүтээгдэхүүнийг тогтмол угаах шаардлагагүй, харин бага зэрэг чийгтэй цэвэрлэгээ хийж хатаана.
- Чийглэсний дараа шингэнийг даруй зайлуулна.
- Хүнсний зүйлийн толбыг чийгтэй алчуураар цэвэрлэнэ.
- Гараар угаах тохиолдолд ноос арчлах ердийн зааврыг мөрдөнө.
- Хүнд механик хөдөлгөөнт зүйлс болон хүчтэй химийн бодис хэрэглэхээс зайлсхийнэ.
- Илүүдэл шингэнийг сэгсэрч хатаана.
- Ноосон бүтээгдэхүүнд цайруулах бодис хэрэглэхээс зайлсхийнэ.

Western Mongolian felt art history

Ancestors of Mongolians have maintained nomadic animal husbandry by adapting to the natural and climate conditions for years and domesticating wild animals.

The history of felt art started from the times when Mongols commenced to use animal raw materials, e.g. sheep wool and leather for making the traditional dwelling, known as yurt. Its facility ropes, embroidered carpets and rugs as well as modern styled products such as slippers, boots, socks and other decorations are also part of felt art.

The western Mongolian ladies are well-known by their felt art products. They consider that five types of warmth, namely spiritual, wool, body, sphere and water should be joined together to produce high quality product. This combination creates pure white felt and various patterns are crafted. Therefore felt products of western Mongolians are featured by its high quality.

Nowadays, Mongolians are significantly contributing to the development of traditional art by enriching products' type and design in line with the needs and interests of customers.

Furthermore, Mongolians are exporting the felt products to many countries, including the USA, the Netherlands, France, Norway, Sweden and Russia.

There are many herder communities from western provinces such as Khovd, Uvs, Bayan-Ulgii, Gobi-Altai and Zavkhan, who benefit from producing felt products and thereby contribute to the biodiversity conservation.

The hand made products are now labeled as the best brand in the region and throughout the country.

Therefore, your purchase is a valuable contribution to the poverty alleviation and survival of endangered species.

These products are made of 100% natural wool. No side effects have been observed.

История Западно-Монгольского шерстяного искусства

Монголы занимались кочевым скотоводством на протяжении многих тысячелетий адаптируясь к природно-климатическим условиям и приручая диких животных.

102

Продукты животноводческого производства, такие как овечья шерсть и кожа, традиционно используются для изготовления юрт, с которого началось войлочное искусство, наряду с её приспособлениями и убранством таких как шерстяные верёвки, вышитые ковры и кошмы; современные изделия, как тапочки, ботинки, носки и другие декоративные изделия для удовлетворения потребностей человека.

Женщины в Западной Монголии хорошо известны их умением в войлочном искусстве и считают что при создании лебедино-белого войлока должны присутствовать пять видов тепла: духовное, шерстяное, телесное, сферическое и водное. Те ремесленницы, которые смогли сочетать все пять, продолжают свои творения украшая разными узорами. Поэтому продукты из западной Монголии характеризуются хорошим качеством.

На основе древних традиционных искусств современные монголы создают и обновляют наименования продукции и их дизайн в зависимости от потребностей и интересов клиентов.

В настоящее время монголы начали экспортировать войлочные изделия во многие страны мира, такие как США, Нидерланды, Франция, Норвегия, Швеция и Россия.

Есть много сообществ пастухов, получающие выгоды с изделий войлочного искусства и способствующие сохранению биоразнообразия. Многие из них находятся в западных провинциях страны, таких как Ховд, Увс, Баян-Улэгей, Гоби-Алтай и Завхан.

Изделия ручной работы в настоящее время считаются лучшими в регионе и по всей стране.

Ваши покупки являются неоценимым вкладом не только в борьбе с бедностью, но и в выживании редких и исчезающих видов.

Эти продукты на 100% состоят из натуральной шерсти и Вы почувствуете тепло и комфорт. Изделия не имеют побочных эффектов для человеческого организма.

Баруун Монголын эсгийн урлагийн түүхээс

Монголчууд бидний өвөг дээдэс олон мянган жилийн тэртээгээс зэрлэг амьтдыг гаршуулж өөрсдийн амьдарч буй орчныхоо байгаль, цаг уурын нөхцөл байдал тохирсон нүүдлийн мал аж ахуйн соёл иргэншлийг бий болгож сонгодог хэлбэрээр нь эдүгээг хүртэл хадгалж байгаа гайхамшигт ард түмэн билээ.

Малынхаа арьс шир, ноос үсийг нь боловсруулан амьдрах гэр сууцаа хийснээр Монголын эсгий урлалын түүх эхэлсэн. Ноосоор монгол гэрийн эсгий, бүс бүслүүр, ширмэл ширдэг, олбог зэрэг ахуйн хэрэглээний эд зүйлээс гадна гэрийн шаахай, оймс, гутал, гоёл чимэглэлийн зүйлсийг орчин үеийн загвар хийцтэй хослуулан урлаж ирсэн түүхтэй.

Баруун Монголчууд эсгий хийхэд таван (сэтгэлийн, ноосны, биеийн, орчны, усны) дулаан байх ёстой гэж үздэг бөгөөд дээрх таван дулааныг нийлүүлж хийсэн хүн цагаан эсгийн дээрээ үе уламжлагдан ирсэн хээ угалзаа шаглаж урладаг. Тийм учраас Баруун Монголын эсгий бүтээгдэхүүн төв халх болон бусад нутгийн эсгийнээс маш нягт, хатуу байдаг онцлогтой.

Эртнээс уламжлан ирсэн соёлоо өнөө цагийн монголчуудулам баяжуулан хөгжүүлж, хэрэглэгчдийн хэрэгцээ шаардлага, хүсэл сонирхолд нийцүүлэн эсгий бүтээгдэхүүний төрөл, хэлбэр загварыг шинэчилсээр байна. Өнөөдөр монголчууд эсгий бүтээгдэхүүнийг Америк, Голланд, Франц, Норвеги, Швед, Орос зэрэг дэлхийн олон оронд экспортолж эхлээд байна.

Ховд, Увс, Баян-Өлгий, Говь-Алтай, Завхан аймагт эсгий бүтээгдэхүүн хийж амьжиргаагаа сайжруулан биологийн олон янз байдлын хамгаалалад хувь нэмэр оруулж буй малчдын олон бүлэг нөхөрлөл бий.

Гар урлалын бүтээгдэхүүн нь өөрийн өвөрмөц онцлог, чанараараа бүс нутагтаа төдийгүй улсынхаа хэмжээнд танигдсан учир эрхэм таны хэрэгцээнд нийцж улмаар та ч мөн энэхүү сайн үйлст өөрийн хувь нэмрээ оруулах юм.

Эсгий бүтээгдэхүүн нь 100% байгалийн гаралтай бүтээгдэхүүн, хонины ноосоор гар аргаар хийгдсэн тул хүний биед сөрөг нөлөөгүй.

Herder community groups in the Altai-Sayan eco-region are creators; they develop and create designs and traditional techniques of wool processing and making felt products.

Herders earn their daily living thanks to this production and dedicate their heart and time. We are pleased to note that our clients significantly contribute to our efforts in the conservation of globally significant eco-region and endangered species.

Сообщества скотоводов в экорегионе Алтай Саяна развивают традиционные методы обработки шерсти и изготовления войлочных изделий.

Они зарабатывают на повседневную жизнь с данного производства и делают это со страстью и желанием. Мы рады, что клиенты удовлетворены продуктами и тем фактом, что они вносят вклад в усилия по сохранению глобально значимого экорегиона.

Алтай Соёны эко бүс нутгийн малчдын бүлэг, нөхөрлөлд ноос боловсруулах, эсгий бүтээгдэхүүн хийх уламжлалт аргыг сэргээн хөгжүүлж байна.

Бид эдгээр бүтээгдэхүүнийг хамтын хүчээр үйлдвэрлэж өдөр тутмын амьжиргааны эх үүсвэрээ бүрдүүлдэг. Дэлхий нийтийн ач холбогдол бүхий биологийн олон янз байдлыг хамгаалах бидний үйлсэд хувь нэмрээ оруулан манай бүтээгдэхүүнийг хэрэглэхийг санал болгож байна.

for a living planet®

ORDER FORM / БЛАНК ЗАКАЗА

Order number/Номер заказа:	
Order date/Дата заказа :	
Delivery date/Дата поставки:	
Customer name/ФИО клиента:	
Customer address/Адрес клиента:	
<hr/>	
Article CODE/ КОД Продукта:	
Article description and purpose of use/Описание продукта и цель использования:	
Quantity/Количество:	
Size/Размер:	
Color/Цвет:	
Pattern/Узор:	
Thickness of felt/Толщина войлока: /1.5-2 см/	
Other requirement/другие требования: Twined cord/Витое волокно: Frame/Рама:	
Please draw here, if you have your own design/Пожалуйста, нарисуйте здесь, если у вы предлагаете другой дизайн.	

ЗАХИАЛГЫН ХУУДАС

Захиалгын дугаар:	
Захиалсан огноо:	
Хүлээн авах огноо:	
Захиалагчийн нэр:	
Захиалагчийн хаяг:	
<hr/>	
Бүтээгдэхүүний КОД:	
Бүтээгдэхүүний нэр, зориулалт:	
Тоо ширхэг:	
Хэмжээ:	
Өнгө:	
Хээ:	
Эсгийний зузаан: /1.5-2 см/	
Нэмэлт шаардлага: Зээг: Эмжээр:	
<p>Өөрийн хүссэн загварыг зургаар илэрхийлэхийг хүсвэл энд зурна уу.</p>	

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн эрхэм зорилго нь эх дэлхийн байгаль орчны доройтлыг зогсоож, хүн төрөлхтөн байгальтайгаа харилцан шүтэлцэж амьдрах ирээдүйг бүтээхэд оршино.

for a living planet®

2010-Биологийн олон янз байдлын Олон улсын жил

Photo by/Фотографи/Фото зургийг:
WWF Mongolia
Compiled by/Составлен/Эмхэтгэсэн:
Г.Мөнхболор
Designed by/Дизайнер/Эх бэлтгэсэн:
Ш.Болор

**www.
panda
.org**

WWF International, Gland (CH)
Av. du Mont-Blanc 1196
Gland Switzerland
T: +41 22 364 91 11
F: +41 22 364 88 36

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан
(WWF)-гийн
Монгол дахь хөтөлбөрийн газар
Амарын гудамж-4
8-р хороо, Сүхбаатар дүүрэг,
Улаанбаатар хот, Монгол улс
Утас: +976 11 311 659
+967 11 310 237
И-мэйл: info@wwf.mn

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан
(WWF)-гийн
Ховд дахь Алтай Соёны бүсийн
салбар
Утас: 01432-23849
Факс: 01432-24100
Веб хуудас:
<http://mongolia.panda.org>
<http://www.panda.org>